

SIMBOL SLOVENSTVA

Visoka obletnica Aljaževega stolpa

Dne 15. aprila je minilo 130 let, odkar je Jakob Aljaž za en goldinar kupil vrh Triglava, kjer je 7. avgusta leta 1895 postavil Aljažev stolp, ki še danes velja za simbol slovenstva. Aljažev stolp je najvišji kulturni spomenik državnega pomena, ki se je ob temeljiti prenovi leta 2018 ohranil v skoraj izvorni podobi vse do današnjih dni.

Suzana P. Kovačič

Leta 1845 se je v Zavrhu pod Šmarno goro rodil duhovnik, pisec, pesnik in skladatelj ter navdušen planinec, predvsem pa zavedni Slovenec Jakob Aljaž, ki je imel pomembno vlogo pri razvoju slovenskega planinstva. Bil je tudi pobudnik in graditelj planinskih objektov, Aljažev stolp pa v srcih Slovencev še danes ohranja prav posebno mesto.

Jakob Aljaž (1845–1927) je kot župnik služboval na

Dovjem, kjer je tudi pokopan, prevzel leta 1889, med tem pa je začel opažati veliko zanimanje tujcev za slovenske gore. »Konec 19. stoletja so bile slovenske dežele in z njimi gore del avstro-ogrske monarhije. Izpostavljenost so bile pretiranemu zanimanju tujcev, ki so s pomočjo svojih planinskih društev vzpostavljali pretežno nemško planinsko infrastrukturo ter spodbujali večji obisk. Hkrati so vplivali na spreminjanje narodnostne podobe našega vzpetega sveta.

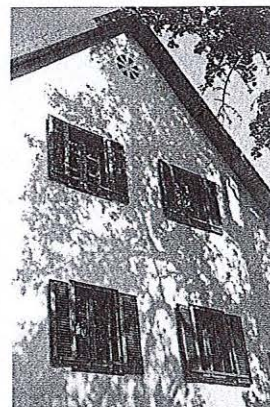
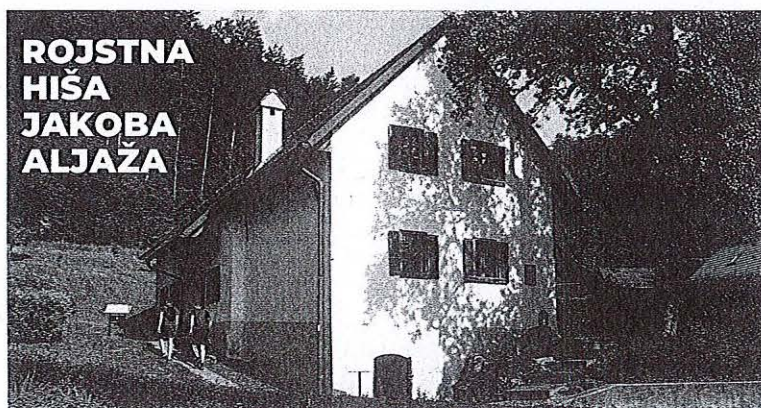
Prav zato je šest nosačev, domačinov iz Mojstrane, pred 130 leti na svojih plečih prineslo posamezne dele stolpa na vrh Triglava in ga v petih urah postavilo na 16 kvadratnih metrih površine,« je pojasnila muzejska svetovalka, kustodinja za pedagogiko in izobraževanje Natalija Štular iz Gornjesavskega muzeja Jesenice.

Aljaž je vrh Triglava in stolp podaril Slovenskemu planinskemu društvu z željo, da bi ohranil slovensko lice slovenskim goram. V Planinskem vestniku so maja 1895 napisali: »Marsikomu se morebiti zdi ves načrt neizvršljiv, a jekleni vztrajnosti in požrtvovalnosti g. župnika se bode gotovo posrečila izvršitev te čudovite stavbe. Aljažev stolp bo najvišja stavba ne le na Slovenskem, ampak nasploh po slovanskem svetu.«

V sredo, 3. oktobra 2018, skoraj točno opoldne je bil Aljažev stolp po obnovi spet doma. / Foto: Vizualist, Oto Žan, arhiv Gorenjskega glasa

Letos je tudi 180. obletnica rojstva Jakoba Aljaža, ki se je rodil 6. julija 1845 v Zavrhu pod Šmarno goro. Lepo vabljeni tudi na ogled njegove rojstne hiše in filma o njegovem življenju.

Vabljeni v Rojstno hišo Jakoba Aljaža v Zavrhu pod Šmarno goro

Letos praznujemo 180. obletnico rojstva Jakoba Aljaža – duhovnika, domoljuba in vizionarja, ki je s svojo odločitvijo pred 130 leti, da kupi vrh Triglava in tam postavi slovit Aljažev stolp, postavil simbol slovenstva in poguma. Ob obisku njegove rojstne hiše boste izvedeli zanimive anekdote iz življenja Jakoba Aljaža, spoznali, kaj ga je vodilo k tako drzni in zgodovinski odločitvi, in se dotaknili duha časa, ki je zaznamoval njegovo življenjsko pot. Otroci pa se bodo lahko podali na pustolovsko iskanje goldinarja, s katerim bodo pomagali Jakobu Aljažu pri nakupu vrha Triglava!

Lokacija: Zavrhu pod Šmarno goro

Obratovalni čas: od maja do oktobra, vsako soboto od 8. do 15. ure, za vodene skupine tudi po dogovoru

Kontakt: za skupine in dodatne informacije nam pišite na dediscina@zavodsotocje.si ali pokličite na številko 01 36 26 225

Doživite zgodbo človeka, ki je za vedno zaznamoval slovensko identiteto – vabljeni na obisk.

»Kot nekakšen periskop na vrhu Slovenije je Aljažev stolp opazovalec številnih dogodkov, ki so se in se še vedno zapisujejo v oblikovanje identitete Slovencev. Je pripovedovalec mnogih zgodb, vtisnjenih v zavest posameznikov. Kot najvišje slovensko gorsko zavetišče pa je tudi nemi opomnik družbenega odnosa do naravnih in kulturnih danosti gorskega sveta.«
(Natalija Štular)

V veselje navadnim smrtnikom ali tistim modre krvi

»Aljažev stolp« je bil prvi slovenski napis na stolpu, vpisna knjiga pa prva knjiga, v katero so se lahko vpisali vsi obiskovalci ne glede na narodnost, vero ali politično prepričanje, nadaljuje Natalija Štular. »Vanje Aljaž postavil še tri okrogle stole za počitek, dva samovarja in steklenico špirta, šest kositrnih kozarcev, barometer, termometer, po notranjem obodu pa je dal naslikati

triglavske panoramo z imeni vseh gora in krajev.«

Od takrat je stolp nepogrešljiv krajinski motiv, pisec zgodovinskih in kulturnih zgodb, ki se zapisujejo v zavest ljudi in naroda, dodaja sogovornica. »Večkrat je predstavljal mejo med narodi, a je hkrati vedno povezoval. Soudeležen je bil pri proslavljanju prelomnih dogodkov, kot so konec 2. svetovne vojne in razvitje slovenske zastave ob osamosvojitvi Slovenije leta 1991. Ves čas pa je tudi razlog za

veselje številnim navadnim smrtnikom in tistim modre ali državniške krvi.«

Aljažev stolp simbol ali trofeja

»Kako lepo je bilo prvič smučati z vrha ob prisotnosti stolpa, kako ponosno se je bilo ob njem fotografirati na invalidskem vozičku, kako okusno je bilo okoli njega jesti sveže pečene ribe, kako je teknilo pivo, sedeč na robu vhoda njegovih vrat, kako posebno je bilo ob njem zaigrati na pihala, kako neobičajno se je bilo fotografirati le z vrhom njegove zastave, ki je kukala izpod kupa snega, kako šik je bilo sedeti na njegovi strehi, kako zanimivo in vznemirljivo prespati v njegovi notranjosti, kako enkratno se je bilo ob njem družiti z vsaj stotimi planinci, skočiti v njegovo bližino iz helikopterja, biti v njegovi družbi v visokih petah in elegantni dolgi obleki ali pa na skrivaj 'zažokati' smeti v njegovo ogrodje, streljati z vojaškim topom ...«

Vse te zgodbe in še mnogo drugih – lepih, a velikokrat tudi kontroverznih –, kot pripoveduje Štularjeva, je doživel stolp, ki je od

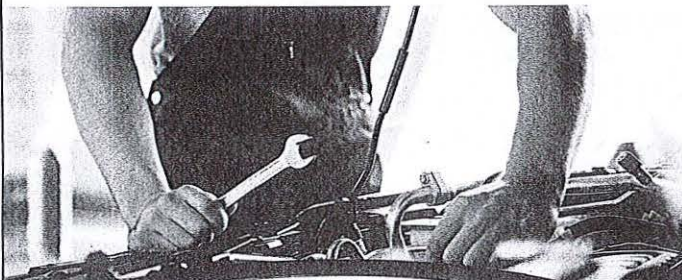
Aljažev stolp, 20. leta 20. stoletja / Foto: Zbirka planinske fotografije Slovenskega planinskega muzeja, Gornjesavski muzej Jesenice

leta 1999 kulturni spomenik državnega pomena. »Ob tem se nehote poraja vprašanje, ali smo do tega našega simbola dovolj spoštljivi. Ga moramo res obiskati za vsako ceno in včasih celo pustiti na njem svoj pečat, s čimer ga zaznamujemo in poškodujemo? Bo ta naša posebnost, naš vrhovni fenomen, zdržala še nadaljnjih 130 let množičnih obiskov, obleganj in objestnosti občudovalcev? Bomo zmogli stolp ohraniti kot simbol in ne kot trofejo za prihodnje generacije Slovencev in Evropejcev?«

Zanimiva razstava konec avgusta

O vsem tem bodo na dokumentaren, zanimiv in igriv način spregovorili na razstavi, ki jo ob 130. obletnici postavitve Aljaževega stolpa na Triglavu pripravljajo v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani. Razstava bo na ogled od 30. avgusta. »Z njo bomo skupaj z vami, dragi bralci in ljubitelji gora, poskusili obuditi in ohraniti najlepše zgodbe ter spoštljivost do našega malega, a velikega stolpa na vrhu Triglava,« sklene Natalija Štular.

Integral avto
by arriva

Pooblaščen servis

SKODA

**Celovita kleparsko-ličarska storitev
Menjava in hramba pnevmatik
Nadomestno vozilo**

+386 4 58 33 355

servis@integral-avto.si

www.integral-avto.si

Novi Tayron

Več prostora za vse

Prilagodljiva in izjemno prostorna notranjost, opcijsko s 7 sedeži.

Emisije CO₂: 197–141 g/km. Kombinirana poraba goriva: 8,7–5,4 l/100 km. Emisijska stopnja: EU6. Emisije NO_x: 0,0365–0,0184 g/km. Številno delcev: 0,0053–0,0013 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Nekatera prikazana in navedena oprema je na voljo opcijsko. Slika je simbolna.

INTEGRAL AVTO d.o.o. Jesenice

Cesta maršala Tita 67, 4270 Jesenice

telefon: +386 4 58 33 372, 58 33 373

info@integral-avto.si, www.integral-avto.si